

**UCHWAŁA NR XXXIV/253/2021
RADY GMINY RADZIŁÓW**

z dnia 28 października 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów za okres 2018-2020”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 w zw. z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.), Rada Gminy Radziłów uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów za lata 2018-2020” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

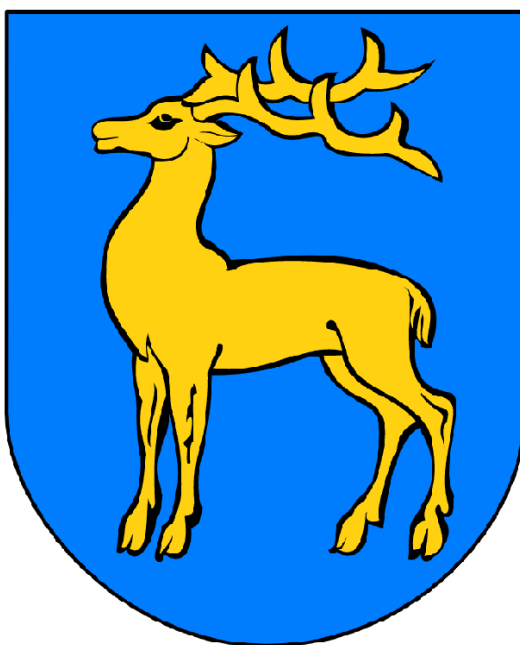
§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Zbigniew Mroczkowski

Załącznik do uchwały Nr XXXIV/253/2021
Rady Gminy Radziłów
z dnia 28 października 2021 r.

GMINA RADZIŁÓW

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY RADZIŁÓW NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017-2020

ZA OKRES 2018-2020

Białystok, czerwiec 2021 r.

Opracowanie wykonane na zlecenie:

Gmina Radziłów

Pl. 500- lecia 14
19-213 Radziłów
www.radzilow.pl

Wykonawca:

Idenea Consulting sp. z o.o.
ul. Skłodowskiej – Curie 3 lok. 63
15-094 Białystok
www.idenea.pl
biuro@idenea.pl

Zespół autorski:

mgr inż. Barbara Waclaw

Spis treści

1.	Podstawa prawna raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 za okres 2018-2020	4
2.	Cel sporządzenia raportu	4
3.	Zakres raportu	4
4.	Źródła informacji	4
5.	Cele, kierunki interwencji oraz zadania ustalone dla poszczególnych komponentów ochrony środowiska	5
5.1.	Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza;	5
5.2.	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania;	6
5.3.	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji;	7
5.4.	Zmniejszeniem zagrożenia hałasem poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów;	9
5.5.	Ochroną przed polami elektromagnetycznymi;	11
5.6.	Ograniczaniem zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;	12
5.7.	Zapobieganiem powstaniu poważnych awarii przemysłowych;	13
5.8.	Zrównoważoną gospodarką zasobami naturalnymi;	13
5.9.	Ochroną powierzchni ziemi;	14
5.10.	Wzrostem świadomości ekologicznej;	14
6.	Nakłady finansowe poniesione na realizację zamierzeń inwestycyjnych związanych z realizacją <i>Programu</i>	15
7.	Ocena realizacji <i>Programu</i> – wskaźniki monitoringu	18
8.	Krótkie podsumowanie	19

1. Podstawa prawna raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 za okres 2018-2020

Program Ochrony Środowiska Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 został przyjęty przez Radę Gminy Radziłowa 22 grudnia 2012 r. uchwałą Nr XXII/136/12 ww. dokument stanowi podstawę działania w zakresie polityki ekologicznej. Dokument opracowano na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Zgodnie z art. 18 ust. 2 cytowanej wyżej ustawy organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raport z wykonania programu ochrony środowiska i przedstawia go radzie gminy, a następnie na podstawie art. 18 ust. 3 ww. ustawy przekazuje go do wiadomości Zarządowi Powiatu.

2. Cel sporządzenia raportu

Raport z wykonania *Programu Ochrony Środowiska Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020* za okres 2018-2020 został przygotowany w celu realizacji zobowiązań nałożonych na Gminę przez obowiązujące w Polsce prawo w zakresie ochrony środowiska. Raport określa stopień realizacji *Programu Ochrony Środowiska Gminy Radziłów* w latach 2018-2020. Przedmiotowy raport stanowi narzędzie monitoringu umożliwiające ocenę stopnia realizacji zamierzeń programowych – stopnia realizacji celów, priorytetów i przedsięwzięć oraz uzyskanych efektów ekologicznych i poniesionych nakładów finansowych.

3. Zakres raportu

Niniejszy raport obejmuje okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2020 r. i określa stan realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska, przewidzianych w *Programie* w tym czasie.

Raport dokonuje oceny stanu realizacji celów oraz zadań służących ochronie środowiska, ujętych w *Programie* oraz analizuje wydatkowanie środków finansowych na ich wykonanie. Ponadto niniejszy raport wyjaśnia przyczyny braku realizacji lub niekompletnej realizacji działań przewidzianych w *Programie*. Przy ocenie stopnia realizacji zadań wykorzystano wytyczne dotyczące monitorowania projektowanych przedsięwzięć, w szczególności wskaźników monitoringu ujętych w *Programie*.

4. Źródła informacji

W ramach niniejszego opracowania wykorzystano następujące informacje i dane pochodzące z:

- Gminy Radziłów (w tym sprawozdań z realizacji budżetu);
- Głównego Urzędu Statystycznego;
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku;
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku;
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku;

W raporcie odniesiono się w sposób skrócony do zagadnień z zakresu gospodarki odpadami, gdyż kwestie te reguluje dokument programowy pn. *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022* przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXIII/280/16 (aktualizacja uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr VII/42/19 z dnia 18.02.2019 r.). Stan realizacji obowiązującego wówczas planu gospodarki odpadami został przedstawiony w sprawozdaniu z realizacji *Planu Gospodarki Odpadami województwa podlaskiego* w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2016 r.

5. Ustalenia i realizacja Programu

W Programie Ochrony Środowiska Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 wyznaczono 10 celów strategicznych, w ramach określono cele krótkoterminowe oraz działania jakie należy podjąć w ramach ich realizacji.

Realizowane w ramach poszczególnych celi krótkoterminowych działania mają niejednokrotnie charakter horyzontalny, tj. uwzględniają zagadnienia związane z adaptacją do zmian klimatu, nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska, edukacją ekologiczną i monitoringiem środowiska.

Ponadto cele i zadania wyznaczone w ramach poszczególnych obszarów mają charakter synergiczny. Realizacja zadań wyznaczonych w obrębie jednego obszaru, przyczynia się do zaspokojenia potrzeb, czy też poprawy stanu środowiska w obrębie innego komponentu.

5.1. Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza

W ramach celu strategicznego *Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza* w Programie ochrony środowiska wyznaczono 1 cel krótkoterminowy oraz 4 działania:

Tabela 1. Cel i działania w ramach celu strategicznego

Cel strategiczny	Cel krótkoterminowy	Działania
Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza	Ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej • Termomodernizacja obiektów publicznych i prywatnych • Powstawanie pasów zieleni wzdłuż szlaków komunikacyjnych • Zwiększanie powierzchni leśnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

Z analizy zebranych materiałów wynika, że w omawianych latach 2018 – 2020 regularnie ponoszono wydatki na następujące działania mające wpływ oraz wpisujące się w zadania jakości powietrza:

2018

- poprawa efektywności energetycznej w budynku Szkoły Podstawowej Słucz;

2019

- przebudowano instalacje c.o. wraz kotłownią w Szkole Podstawowej w Słuczu;
- poprawa efektywności energetycznej w budynku Szkoły Podstawowej w Radziłowie;
- modernizacja c.o. w budynku komunalnym przy ul. Karwowskiej w Radziłowie

2020

- zmodernizowano instalację elektryczną w Szkole Podstawowej w Słuczu;

Ponadto należy też podkreślić, że podjęte przez gminę działania miały niejednokrotnie charakter synergiczny, tj. jedno zadanie realizowało więcej niż jeden cel np. poprawa selektywności energetycznej spowodował zmniejszenie zapotrzebowania na surowce grzewcze co wpłynęło korzystnie na zasoby naturalne i ograniczenie emisji niskiej do środowiska.

Niejednokrotnie zadania inwestycyjne uzupełniane były działaniami miękkimi związanymi przede wszystkim z edukacją ekologiczną mieszkańców (akcje związane ze szkodliwością spalania śmieci w gospodarstwach domowych, promocja odnawialnych źródeł energii).

5.2. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania

W ramach celu strategicznego *Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania* w Programie ochrony środowiska wyznaczono 3 cele krótkoterminowy oraz 6 działań:

Tabela 2. Cel i działania w ramach celu strategicznego

Cel strategiczny	Cel krótkoterminowy	Działania
Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania	<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej mieszkańcom Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez zapobieganie eutrofizacji 	<ul style="list-style-type: none"> Nadzór i kontrola stacji uzdatniania wody oraz prowadzenie niezbędnych modernizacji Ograniczenie stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin poprzez popularyzację rolnictwa ekologicznego Budowa szczelnych płyt gnojowych i zbiorników na gnojowicę Stosowanie technologii oszczędzających wodę w zakładach przemysłowych i gospodarstwach rolno-hodowlanych Rozwój i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej Budowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków oraz powstawanie oczyszczalni przydomowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

Z analizy zebranych materiałów wynika, że w omawianych latach 2018 – 2020 regularnie ponoszono wydatki na następujące działania mające wpływ oraz wpisujące się w zadania związane z ochroną wód:

2018

- zmodernizowano stację uzdatniania wody w msc. Radziłów;

- wykonano kanalizację sanitarną w msc. Okrasin – etap III;
- prowadzono działania związane z przebudową infrastruktury wodno – kanalizacyjnej na terenie gminy;

2019

- wykonano przyłącza kanalizacji sanitarnej w msc. Radziłów ul. Szczuczyńska;
- przebudowano sieć wodociągową w msc. Radziłów ul. Sadowa;
- udzielono dotacji osobom fizycznym na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków;

2020

- budowa przyłączy w ul. Sadowej, Karwowska w msc. Radziłów;
- budowa przyłączy kanalizacji sanitarnej w msc. Radziłów;
- przebudowano sieć wodociągową w ul. Sadowej w msc. Radziłów;
- rozbudowano sieć wodociągową w msc. Kownatki;
- rozpoczęto rozbudowę sieci wodociągowej w msc. Dębówka;
- wykonano odwodnienie ul. Pięknej w msc. Radziłów;
- udzielono dotacji osobom fizycznym na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków;

Ponadto kwestie związane z gospodarką wodną przestrzegane były poprzez zapisy ustanowione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

5.3. Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji

W ramach celu strategicznego *Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji* w Programie ochrony środowiska wyznaczono 5 celi krótkoterminowy oraz 10 działań:

Tabela 3. Cel i działania w ramach celu strategicznego

Cel strategiczny	Cel krótkoterminowy	Działania
------------------	---------------------	-----------

Cel strategiczny	Cel krótkoterminowy	Działania
<p>Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębienie i udostępnienie wiedzy o zasobach przyrodniczych • Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody • Ochrona struktury i zapewnienie stabilności siedlisk i ekosystemów • Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej na terenie gminy • Zapobieganie konfliktom ekologicznym na obszarach chronionych 	<ul style="list-style-type: none"> • Informowanie mieszkańców o stanie środowiska naturalnego • Pogłębianie świadomości ekologicznej poprzez działania z zakresu edukacji ekologicznej, popularyzacja wiedzy o obszarach szczególnie cennych i zagrożonych • Udział w tworzeniu skutecznego narzędzia do zarządzania obszarami Natura 2000 w postaci planów zadań ochrony lub planów ochrony • Wdrażanie istniejących planów i programów obszarów chronionych • Działania na rzecz aktywnej ochrony przyrody – związane bezpośrednio ze specyfiką cennych ekosystemów • Kanalizacja ruchu turystycznego na obszarach przyrodniczo cennych poprzez wyznaczanie szlaków turystycznych • Rekultywacja zdegradowanych terenów poprzez zalesienia • Kompensacje i minimalizacje w obrębie obszarów chronionych zwłaszcza obszarów Natura 2000 • Kontynuacja tradycyjnych form rolnictwa ekstensywnego • Organizowanie spotkań i kampanii informacyjnych, miejscowej społeczności, potencjalnych inwestorów i organizacji ekologicznych w celu poszukiwania wspólnego dialogu

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

Z analizy zebranych materiałów wynika, że w omawianych latach 2018 – 2020 regularnie ponoszono wydatki na następujące działania mające wpływ oraz wpisujące się w zadania związane z zasobami przyrodniczymi:

- prowadzono działania związane z pielęgnacją i utrzymaniem zieleni;
- wykonano modernizację parku w Radziłowie;

Niejednokrotnie realizowane zadania uzupełniane były działaniami miękkimi związanymi przede wszystkim z edukacją ekologiczną mieszkańców (akcje związane ze sprzątnięciem Świata, Dzień Ziemi).

Należy zwrócić uwagę, że działania w obrębie tego celu strategicznego prowadzi także Biebrzański Park Narodowy na którego terenie położona jest gmina. Działania przybierają formę aktywną i bierną.

- aktywna forma edukacji

Najpopularniejszą formą edukacji są zajęcia terenowe postrzegane jako podstawowy element współpracy parku ze szkołami. Służą temu ścieżki przyrodnicze oraz pomoce dydaktyczne (przewodniki terenowe, klucze do oznaczania gatunków, lupy, lornetki, sprzęt pomiarowy). Wyposażone w mikroskopy, zestawy do badania właściwości wody i gleby, sale laboratoryjne są wykorzystywane do prowadzenia różnorodnych badań i obserwacji. Zaplecze techniczne CEiZ w Osowcu Twierdzy, bogactwo przyrodnicze, bliskości obiektów historycznych (twierdza Osowiec) stwarzają możliwości realizacji warsztatów i szkoleń tematycznych oraz cyklicznych imprez edukacyjnych, jak Wszechnica Biebrzańska czy Forum Samorządowe.

- bierna forma edukacji

To przede wszystkim udostępnianie okresowych i stałych wystaw oraz ekspozycji przyrodniczych w siedzibie parku, a także projekcje diaporam i filmów dostosowanych do wieku odbiorców. Proponowane tematy to m.in.: Walory Biebrzańskiego Parku Narodowego, Zmienność pór roku w BPN, Środowisko wodne, Środowisko lasu, Zagrożenia dla życia bagien, Bóbr, Płazy BPN, Ptaki Biebrzańskich Bagien. Ważnym elementem tej formy edukacji jest działalność wydawnicza oraz pismo przyrodniczo-historyczne „Nasza Biebrza”. W Centrum Edukacji i Zarządzania w Osowcu Twierdzy istnieje możliwość korzystania ze zbiorów bibliotecznych, które stanowi fachowa literatura z zakresu nauk przyrodniczych, leśnych oraz prenumerowane pisma naukowe i popularno-naukowe. Edukacji służą okresowe i stałe wystawy oraz ekspozycje przyrodnicze prezentowane w CZiE BPN.

5.4. Zmniejszenie zagrożenia hałasem poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów

W ramach celu strategicznego *Zmniejszenie zagrożenia hałasem poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów* w Programie ochrony środowiska wyznaczono 2 cele krótkoterminowe oraz 3 działania:

Tabela 4. Cel i działania w ramach celu strategicznego

Cel strategiczny	Cel krótkoterminowy	Działania
Zmniejszenie zagrożenia hałasem poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoznanie i ocena stopnia narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas • Eliminacja narażenia mieszkańców na hałas 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój infrastruktury drogowej i modernizacja nawierzchni • Budowa odpowiednich elementów architektonicznych zabezpieczających przed wpływem nadmiernego hałasu drogowego (ekrany akustyczne, odpowiednia konstrukcja budynków) wzdłuż dróg lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie) • Tworzenie pasów zieleni wzdłuż dróg

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

Z analizy zebranych materiałów wynika, że w omawianych latach 2018 – 2020 regularnie ponoszono wydatki na następujące działania mające wpływ oraz wpisujące się w zadania związane z zagrożeniem hałasem:

2018

- przebudowa dróg gminnych nr 162631B, 162636B, 104134B Borawskie- Awissa – Świącienin;
- przebudowano drogę gminną nr 104139B do msc. Zakrzewo;
- przebudowano drogę dojazdową do pól i łąk w miejscowości Mikuty;
- rozbudowano drogę gminną nr 162503B w obrębie msc. Brychy;
- rozbudowano drogę gminną nr 104157B w msc. Kieljany;
- przebudowano drogę gminną nr 104152B od drogi powiatowej nr 1834B w msc. Czachy;
- przebudowano dróg w msc. Świącienin;
- rozbudowano drogę gminną w obrębie msc. Rydzewo – Pieniążek;

2019

- przebudowa drogi dojazdowej do pól i łąk w msc. Czerwonki;
- przebudowa drogi gminnej nr 162742B w miejscowości Karwowo na odcinku w km 0+004,60 – 0+337,00;
- przebudowa drogi dojazdowej nr 162548B oraz 162710B do pól i łąk w obrębie msc. Klimaszewnica;
- przebudowano drogę gminną nr 162771B w msc. Borawskie – Awissa;
- przebudowano drogę gminną nr 162501B w msc. Mikuty;
- udzielono dotacji Powiatowi Grajewskiemu na przebudowę drogi gminnej nr 162742B w msc. Karwowo;
- udzielono dotacji Powiatowi Grajewskiemu na przebudowę drogi powiatowej nr 1836B Łoje – Awissa – Czachy;

2020

- przebudowano drogę gminną nr 104154B od drogi powiatowej nr 1836B – Szyjki i drogi gminnej nr 162513B w msc. Szyjki;
- przebudowano drogę gminną msc. Konopki Awissa;
- przebudowano i rozbudowano drogę gminną nr 104150B Radziłów – Dębówka;
- przebudowano drogę gminną nr 162709B w msc. Klimaszewnica;
- przebudowano drogę gminną nr 162524B w msc. Karwowo;
- przebudowano drogę gminną nr 104139B w msc. Zakrzewo w km 0+303-0÷997;
- przebudowano drogę dojazdową na działkę 141 w msc. Wiązownica;

W analizowanym okresie Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku prowadził badania poziomu hałsu w środowisku w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2016-2020 r. Także Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oddz. Białystok, prowadziła pomiary ruchu w ramach cyklicznego 5 letniego programu.

Należy zaznaczyć, że kwestie związane z przebiegiem i lokalizacją dróg czy nowych budynków (mogących mieć wpływ na klimat akustyczny poszczególnych obszarów) regulowane były

przeznaczaniem zapisów ustanowionych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

5.5. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

W ramach celu strategicznego *Ochrona przed polami elektromagnetycznymi* w Programie ochrony środowiska wyznaczono 1 cel krótkoterminowy oraz 1 działanie:

Tabela 5. Cel i działania w ramach celu strategicznego

Cel strategiczny	Cel krótkoterminowy	Działania
Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej dopuszczalnej wartości	<ul style="list-style-type: none"> Prawidłowa lokalizacji, budowa i eksploatacja urządzeń i instalacji emitujących pole elektromagnetyczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

W zakresie analizowanego komponentu, w okresie objętym niniejszym raportem gmina wydawała decyzje administracyjne uwzględniające zasady ochrony środowiska przyrodniczego w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi. W zapisach planów zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin uwzględnione zostały strefy wokół linii i urządzeń elektroenergetycznych. Wskazano dla linii elektroenergetycznych pasy technologiczne, które wyznaczone zostały w celu prawidłowej obsługi linii elektroenergetycznej i jej urządzeń. W pasach technologicznych linii elektroenergetycznych, zakazano m.in. lokalizowania budynków mieszkalnych oraz obiektów budowlanych przeznaczonych na stały pobyt ludzi. Warunki lokalizacji pozostałych obiektów budowlanych, w tym obiektów budowlanych zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacje paliw, a także warunki lokalizacji stref zagrożonych wybuchem, muszą uwzględniać wymogi, określone w przepisach odrębnych oraz normach, dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych. Wskazywano w Studiach uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego strefy ochronne, związane z wielkością natężenia pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez linie wysokiego napięcia. Strefy ochronne pokrywają się z pasami technologicznymi linii elektroenergetycznych.

5.6. Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

W ramach celu strategicznego *Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii* w Programie ochrony środowiska wyznaczono 1 cel krótkoterminowy oraz 1 działanie:

Tabela 6. Cel i działania w ramach celu strategicznego

Cel strategiczny	Cel krótkoterminowy	Działania
Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie wykorzystania OZE	<ul style="list-style-type: none"> Promocja innowacyjnych technologii w zakresie „zielonej energii” Ograniczenie zużycia energii (energochłonności) – preferowanie

		energii ze źródeł odnawialnych
--	--	--------------------------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

Z analizy zebranych materiałów wynika, że w omawianych latach 2018 – 2020 regularnie ponoszono wydatki na następujące działania mające wpływ oraz wpisujące się w zadania związane z wykorzystaniem energii odnawialnej:

- realizowano projekt instalacji kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych w gminie;

Projekt realizowany był w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 Osi Priorytetowej VIII. Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej Działanie 8.6 Inwestycje na rzecz rozwoju lokalnego. W ramach zadania zostanie wykonano 76 kompletów instalacji solarnych na budynkach mieszkalnych. Wartość całkowita zadania wynosi 1 364 453,43 zł. z czego dofinansowanie 1 008 840,63 zł to środki UE z RPOWP.

- realizowano projekt budowa instalacji fotowoltaicznych na potrzeby własne obiektów gminnych w Gminie Radziłów

Projekt realizowany był w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 Osi Priorytetowej V. Gospodarka niskoemisyjna; Działanie 5.1 Energetyka oparta na odnawialnych źródłach energii. Wartość całkowita zadania wynosi 945 689,38 zł. z czego dofinansowanie 810 925,39 zł to środki UE z RPOWP.

5.7. Zapobieganie powstaniu poważnych awarii przemysłowych

W ramach celu strategicznego *Zapobieganie powstaniu poważnych awarii przemysłowych* w Programie ochrony środowiska wyznaczono 1 cel krótkoterminowy oraz 2 działania:

Tabela 7. Cel i działania w ramach celu strategicznego

Cel strategiczny	Cel krótkoterminowy	Działania
Zapobieganie powstaniu poważnych awarii przemysłowych	<ul style="list-style-type: none"> • Monitoring obszarów zagrożonych wystąpieniem poważnych awarii przemysłowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrola szczelności zbiorników i instalacji paliwowych • Utrzymanie sprawnego systemu alarmowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

Z analizy zebranych materiałów wynika, że w omawianych latach 2018 – 2020 regularnie ponoszono wydatki na następujące działania mające wpływ oraz wpisujące się w zadania związane z ograniczeniem awarii:

- udzielono dotacji dla ochotniczych straży pożarnych na bieżące działania;
- udzielono dotacji Komendzie Policji na zakup samochodu osobowego;

5.8. Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

W ramach celu strategicznego *Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi* w Programie ochrony środowiska wyznaczono 1 cel krótkoterminowy oraz 1 działanie:

Tabela 8. Cel i działania w ramach celu strategicznego

Cel strategiczny	Cel krótkoterminowy	Działania
Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin	<ul style="list-style-type: none"> Racjonalne wykorzystanie złóż kopalin

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

W okresie objętym niniejszym raportem nie prowadzono bezpośrednich działań związanych z ochroną kopalin.

Należy jednak podkreślić, że pośrednio na ochronę zasobów kopalin na terenie gminy wpływają zapisy ujęte w planach zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania.

Ponadto podjęte w ramach innych komponentów działania jak np. zadrzewianie gruntów czy porządkowanie gruntów i skwerów organizacja terenów zielonych sprzyjają zarówno ochronie gleb, powierzchni ziemi i kopalin.

5.9. Ochrona powierzchni ziemi

W ramach celu strategicznego *Ochrona powierzchni ziemi* w Programie ochrony środowiska wyznaczono 1 cele krótkoterminowe oraz 2 działania:

Tabela 9. Cel i działania w ramach celu strategicznego

Cel strategiczny	Cel krótkoterminowy	Działania
Ochrona powierzchni ziemi	<ul style="list-style-type: none"> Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju Identyfikacja obszarów zanieczyszczonych i zdegradowanych, ich rekultywacja i zagospodarowanie	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona cennych przyrodniczo obszarów przed nadmiernym przekształceniem –racjonalna zabudowa nie wpływająca negatywnie na stabilność ekosystemów Przekształcenie nieużytków poprzez zalesienia

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

Z analizy zebranych materiałów wynika, że w omawianych latach 2018 – 2020 regularnie ponoszono wydatki na następujące działania mające wpływ oraz wpisujące się w zadania związane z ochroną powierzchni ziemi:

- prowadzono działania związane z funkcjonowaniem gospodarki odpadami w tym odbiór, transport, zbieranie, odzyskiwanie i unieszkodliwianie odpadów komunalnych;
- usuwano wyroby zawierające azbest;

- prowadzono działania związane z utrzymaniem porządku i czystości w gminie;

Ponadto kwestie związane z ochroną powierzchni ziemi realizowane były poprzez zapisy ustanowione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

5.10. Wzrost świadomości ekologicznej

W ramach celu strategicznego *Wzrost świadomości ekologicznej* w Programie ochrony środowiska wyznaczono 1 cel krótkoterminowy oraz 1 działanie:

Tabela 10. Cel i działania w ramach celu strategicznego

Cel strategiczny	Cel krótkoterminowy	Działania
Wzrost świadomości ekologicznej	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza i racjonalnej gospodarki odpadami • Oszczędność wody oraz jej ochrona jako wynik większej świadomości ekologicznej mieszkańców • Pogłębienie świadomości ekologicznej w obrębie pozostałych elementów środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpowszechnianie recyklingu i właściwego sposobu segregacji odpadów • Ograniczenie marnotrawstwa zasobów wodnych • Propagowanie ekologicznego stylu życia • Tworzenie lokalnych ośrodków edukacji ekologicznej • Wspieranie instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska • Mobilizowanie społeczeństwa do podejmowania działań proekologicznych: angażowanie do działań mieszkańców w każdym wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

Z analizy zebranych materiałów wynika, że w omawianych latach 2018 – 2020 regularnie ponoszono wydatki na następujące działania mające wpływ oraz wpisujące się w zadania związane z edukacją ekologiczną:

W ramach Grupy nieformalnej Klub Aktywni z gminy Radziłów zrealizowano projektu „EKO Aktywni”:

- warsztaty z upcyklingu – łącznie 4 grupy – 2 grupy Szkoła Podstawowa w Klimaszewnicy , 1 grupa Szkoła Podstawowa w Radziłowie, 1 grupa Szkoła Podstawowa w Kramarzewie . Okres realizacji od 12-10-2018 do 30-11-2018 r.;
- warsztaty z ekologii – łącznie 4 grupy, szkoły: Radziłów, Klimaszewnica, Kramarzewo, Stucz. Okres realizacji od 12-10-2018 do 15-12-2018 r.;
- wspólne sadzenie drzew i krzewów – okres realizacji 01-10-2018 do 12-10-2018r .Nasadzenia skwerów i placów w miejscowościach: Kieljany, Kramarzewo, Klimaszewnica, Radziłów;
- konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży „Dorośli i dzieci segregują śmieci” z nagrodami;

Ponadto działania edukacyjne na terenie gminy realizuje Biebrzański Park Narodowy (zostały one krótko opisane w rozdziale 5.3.)

6. Ocena realizacji Programu

W celu nadzoru nad realizacją opracowanego Programu analizie poddano ujęte w nim wskaźniki jakościowe i ilościowe.

Wskaźniki obejmują każdy z 10 celów strategicznych tj.: Kontynuację działań związanych z poprawą jakości powietrza, Osiągnięciem i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania, Zachowaniem, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji, Zmniejszeniem zagrożenia hałasem poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów, Ochroną przed polami elektromagnetycznymi, Ograniczaniem zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, Zapobieganiem powstaniu poważnych awarii przemysłowych, Zrównoważoną gospodarką zasobami naturalnymi, Ochroną powierzchni ziemi, Wzrostem świadomości ekologicznej

W poniższej tabeli przedstawiono uzyskane w okresie 2018 -2020 wartości dla poszczególnych grup wskaźników.

Tabela 11. Wskaźniki realizacji Programu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	Osiągnięty rezultat	Komentarz
1	Liczba zmodernizowanych kotłowni	szt.	3	Należy jednak mieć na uwadze, że ilość ta może być większa gdyż część indywidualnych kotłowni w zabudowie jedno lub wielorodzinnej mogła zostać zmodernizowana przez samych mieszkańców.
2	Wielkość emisji niskiej (emisja pyłów)	Mg/rok	148	Emisja z terenu całego powiatu grajewskiego w tym także gminy Radziłów
3	Łączna emisja zanieczyszczeń gazowych	Mg/rok	284065	
4	Liczba budynków objętych termomodernizacją	szt.	2	Ilość budynków może być większa z uwagi na termomodernizacje prowadzone w ramach własnych środków przez mieszkańców (w zabudowie jedno i wielo- rodzinnej) oraz przedsiębiorców z obszaru gminy.
5	Ilość wykonanej infrastruktury dla ochrony środowiska:			
	• liczba nowopowstałych/ zmodernizowanych SUW	szt.	1	
	• liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	216	
	• długość sieci wodociągowej	km	102,57	
	• długość sieci kanalizacyjnej	km	26,05	

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Osiągnięty rezultat	Komentarz
6	Ludność korzystająca z oczyszczalni – ogółem (w ogólnej liczbie ludności)	%	29,18	
7	Pobór wód podziemnych	dam ³ /rok	226,7	
8	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku	dam ³ /rok	219,4	
9	Ładunki zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach: <ul style="list-style-type: none"> • BZT5 • CHZT • Zawiesina ogólna 	kg/rok	348 3402 758	
10	Udział obszarów przyrodniczo cennych, chronionych prawnie	%	42,04	
11	Liczba powstałych gospodarstw agroturystycznych	szt.	b.d.	Brak danych
12	Liczba zorganizowanych spotkań i kampanii informacyjnych, miejscowej społeczności, potencjalnych inwestorów i organizacji ekologicznych	szt.	6	Liczba ta, może być większa z uwagi na liczne akcje prowadzone na terenie gminy przez inne podmioty lub instytucje.
13	Liczba uciążliwych źródeł hałasu	szt.	0	Wg badań przeprowadzonych przez WIOŚ na terenie gminy brak jest uciążliwych źródeł hałasu
14	Długość zmodernizowanej infrastruktury drogowej	km	13,86066	
15	Poziom pola elektromagnetycznego	v/m	<0,002	Poniżej progu oznaczalności
16	Udział odnawialnych źródeł energii w produkcji energii	kW, %	b.d.	Brak danych
17	Liczba nowych instalacji wykorzystujących OZE	szt.	2 projekt	W latach objętych raportem realizowano działania związane z wykonaniem kolektorów słonecznych na i budynkach prywatnych oraz instalacje OZE na potrzeby własne obiektów gminnych
18	Liczba eksploatowanych złóż kopalin	szt.	2	
19	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych		6	Liczba ta, może być większa z uwagi na liczne akcje prowadzone na terenie gminy przez inne podmioty lub instytucje.
20	Nakłady na edukację ekologiczną	szt. %	b.d.	Trudne do oszacowania z uwagi na podmioty i organizacje pozarządowe zajmujące się prowadzeniem tego typu działań na terenie gminy
21	Liczba organizacji pozarządowych działających aktywnie na rzecz ochrony środowiska i edukacji ekologicznej	szt.	1	Ilość ta może być większa z uwagi na to że część organizacji działa niezależnie od gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

Powyższe dane wskazują, że podejmowane działania odnoszą pozytywne skutki w zakresie realizacji większości celów określonych w programie ochrony środowiska i umożliwiają przez to osiągnięcie trwałego rozwoju gminy i zwiększenie jego atrakcyjności poprzez poprawę środowiska przyrodniczego i rozwój infrastruktury technicznej.

W przypadku wskaźnika zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej osiągnięto wartość wbrew zakładanemu trendowi, spodziewanym efektem było uzyskanie mniejszego zużycia wody w stosunku do roku bazowego. Należy jednak zaznaczyć, że na wzrost zużycia wody ma wpływ rozwój m.in. sieci wodociągowej i ilości czynnych podłączeń do niej. Za zwiększenie zużycia wody odpowiada sektor komunalno- bytowy.

7. Nakłady finansowe na realizację Programu

W niniejszym rozdziale zaprezentowano nakłady finansowe podniesione na zadania i działania mające wpływ na poprawę jakości środowiska na terenie gminy Radziłów. Posłużono się informacjami dostępnymi w sprawozdaniach z realizacji budżetu w poszczególnych latach (2018-2020).

łącznie na działania horyzontalne związane także z ochroną środowiska, gmina wydatkowały nie mniej niż 25 406 975,76 PLN. Najwięcej nakładów poniesiono na inwestycje związane z modernizacją dróg, budową wodociągów i kanalizacji sanitarnej. Inwestycje finansowane były ze środków własnych samorządów, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014- 2020, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego poniżej koszty są jedynie orientacyjne.

W tabeli poniżej zestawiono wydatki gminy poniesione na działania związane z ochroną środowiska.

Tabela 12. Nakłady finansowe poniesione na zadania związane z ochroną środowiska w latach 2018 – 2020 w zł.

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Infrastruktura wodociągowa i sanitacja wsi	4999378,00	638870,00	799117,00
Drogi publiczne wojewódzkie	295090,00	7934,00	7977,00
Drogi publiczne powiatowe	11729,00	204285,00	14620,95
Drogi publiczne gminne	3072089,00	6760576,00	6760576,00
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	137091,69	115895,29	137130,50
Gospodarka odpadami	475466,00	430959,68	525590,39
Oczyszczanie miast i wsi	8841,00	2644,88	1114,38
Suma	8999684,69	8161164,85	8246126,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, sprawozdania z realizacji budżetu;

8. Krótkie podsumowanie w zakresie stanu i oceny realizacji zadań wynikających z “ Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 „ za lata 2018 – 2020.

Z zebranych informacji wynika, że w ramach realizacji celu nadrzędnego *Raportu*–gmina, jak i jednostki odpowiedzialne za ochronę środowiska (Nadleśnictwa, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku), podjęły szereg działań z zakresu: ochrony przyrody, ochrony wód, ochrony ziemi, ochrony powietrza, hałasu, pól elektromagnetycznych. Nie stwierdzono rozbieżności pomiędzy przyjętymi w Programie celami i prowadzonymi przez poszczególne jednostki działaniami.

Jednocześnie można stwierdzić, że każdy z samorządów terytorialnych i jednostek odpowiedzialnych za realizację określonych w *Programie* działań, w miarę możliwości finansowych, podejmował inwestycje w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Radziłów. Działania inwestycyjne wsparte były edukacją ekologiczną.

